

[Lyshølt Hansen.]

ordene „den offentlige forvaltning“ til erstatning for andre ord i dagsordenen. Vi havde den opfattelse, at hvis vi først gik ind i en diskussion om at ændre dagsordenen, så ville vi være tilbage i en lang og principiel diskussion, som ville trække dette forslags færdigbehandling i langdrag.

Jeg skal derfor anbefale under disse omstændigheder, at man stemmer imod de stillede ændringsforslag.

Wilhelm (VS):

Jeg skal blot kort begrunde VS' holdning til fremskridtspartiets ændringsforslag. Vi er ikke imod, at alle partier bliver repræsenteret i dette udvalg, men som jeg gjorde hr. Glistrup opmærksom på, allerede før vi skrev beretning i begyndelsen af oktober, så er dette ikke sikret med 21 mands udvalget. Det er jo lige præcis det, vi ser i folketingets energiudvalg f. eks. En udvidelse fra 17 til 21 mand, i begge tilfælde uden suppleanter, sikrer ikke, at alle partier kommer i udvalget, og det er grunden til, at vi undlader at stemme om dette antal.

Til det andet ændringsforslag, om det ændrede kommissorium, vil jeg sige: det er jo et helt andet arbejde, der i og for sig lægges op til. Jeg begrundede forleden og skal ikke gentage det, hvorfor VS er medforlagsstiller til forlængelsen af det udvalgsarbejde, der gik i gang sidste samling, og det er det arbejde, vi synes skal køre videre. Det er da muligt, man skulle tage det andet op også, men det mener jeg er et helt andet udvalg. Det er jo et langt, langt større område.

Vi stemmer altså imod det ændrede kommissorium, og jeg har begrundet, hvorfor vi undlader at stemme vedrørende antallet. Udvidelsen sikrer ikke, at alle partier kommer i udvalget.

Hermed sluttede forhandlingen om ændringsforslagene.

Ændringsforslag nr. 1

forkastedes med 96 stemmer mod 20; 10 medlemmer stemte hverken for eller imod.

Ændringsforslag nr. 2

forkastedes med 105 stemmer mod 20; 1 medlem stemte hverken for eller imod.

Ændringsforslag nr. 3 angående titlen betragtedes som *bortfaldet* efter forkastelsen af ændringsforslag nr. 1.

Forslaget som helhed sattes derefter til forhandling.

Ingen bad om ordet.

Forslaget til folketingsbeslutning vedtoges enstemmigt med 120 stemmer; 7 medlemmer stemte hverken for eller imod.

Formanden:

Der vil nu blive givet finansministeren meddelelse om denne vedtagelse.

Den næste sag på dagsordenen var:
Første behandling af forslag til lov om optagelse af statslån i udlandet.
(Lovforslag nr. 103. Fremsat 27/11 75).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Erling Olsen (S):

Anbefaler.

Christophersen (V):

Finansministeren søger om en udvidelse af rammen for optagelse af udenlandske statslån med 2 mia kr. Det forslag kan venstre tilslutte sig. Vi finder, det er vigtigt, at finansministeren får denne bemyndigelse. Dermed gør vi det muligt at fortsætte bestræbelserne på at få så stor en del af vor udlandsgæld som muligt finansieret over de længere og faste statslån. Uden en sådan bestræbelse ville resultatet blive, at en voksende andel af udlandsgælden skulle finansieres over korte forretningskreditter og korte finanslån, og det ville gøre vores betalingsituation endnu mere sårbar, end den allerede er.

Når dette er sagt, føler jeg imidlertid også grund til at gøre nogle bemærkninger om regeringens vurdering af betalingsbalanceunderskuddet i 1976.

Finansministeren skønner i sin fremsættelsestale, at der i 1976 vil blive tale om et underskud på ca. 5 mia kr. Dette tal er efter venstres opfattelse på grænsen af det,

[Christophersen.]

vi kan bære. Måske vil det endda vise sig at være overgrænsen. Spørgsmålet er nemlig ikke alene, om underskuddet som sådant er for stort, men også, hvilken udviklingstendens der kommer til at ligge bag de 5 mia kr. Sådan som vi vurderer situationen — og her ser jeg en parallel til det, der siges i regeringens konjunkturoversigt — vil den stærke vækst i betalingsbalanceunderskuddet fra 1975 til 1976 være udtryk for, at der gennem 1976 vil ske en stigende forværring af betalingsbalancesituationen, som kan betyde, at vi, når vi er nået et stykke ind i året, står over for en meget betænkelig situation.

På denne baggrund synes jeg, det er rigtigt — og jeg synes også, jeg er nødt til det — at opfordre regeringen til i de kommende måneder at holde hele den valutariske situation under den skarpeste observation. Jeg må sige, det er regeringens ansvar, at der nu ikke lægges op til en finanspolitik, som på et eller andet tidspunkt i 1976 bringer os i en uholdbar valutarisk position, som nødvendiggør hurtige og alvorlige indgreb i den økonomiske aktivitet. Noget sådant vil på en helt afgørende måde efter venstres opfattelse forrykke og ændre forudsætningerne for og hensigten med de beskæftigelsesfremmende foranstaltninger, der blev aftalt i september. Jeg har sagt dette i en positiv hensigt, og jeg forudsætter, at regeringen er enig heri.

Svend Andersen (Rosk. a.) (FP):

Fremskridtspartiet finder det forkasteligt, at vi som et af de rigeste lande år efter år er nødt til at optage lån og dermed belaste det internationale lånemarked til skade for u-lande og andre lande, som har behov for at låne. Vi finder, det er forkasteligt, at vi ikke har kunnet indrette vores økonomi på en fornuftigere måde. Det er forkasteligt, at vi ikke i tide har kunnet sørge for at stoppe den offentlige sektor, så vi fik en mere fornuftig økonomi, og ikke i den grad, som tilfældet er i øjeblikket, skal være en debitoration.

Vi finder det ligeledes forkasteligt, at vi sådan skal låne penge med den ene hånd, for så flot at låne dem ud med den anden hånd. Vi tænker her på de lån, som vi giver til udviklingslandene. Det er jo efterhånden blevet til milliardbeløb, vi her låner flot ud

med den anden hånd. Vi kan dårlig sende udenrigsministeren ud at rejse, uden at han straks begynder at give tilsagn om at låne penge ud. Vi synes, det er noget flot — når man kender vores økonomi og ved, hvor stort vores behov er for at låne — at vi er så friske til at låne pengene ud igen.

Vi vil prøve på i udvalget at bore lidt i disse problemer. Vi kunne også tænke os i udvalget måske at få lidt nærmere oplysninger om, hvilke forudsætninger der ligger til grund for det skøn, regeringen har gjort sig om underskuddet på betalingsbalancen.

Vi vil senere hen under behandlingen af dette forslag — under anden og eventuelt under tredje behandling — gøre rede for vores stilling til forslaget.

Grethe Philip (RV):

I det radikale venstre kan vi give vores tilslutning til det forslag, der er fremsat om, at regeringen skal have bemyndigelse til at optage et statslån på 2 mia kr.

Men jeg bemærkede, at det socialdemokratiske partis ordfører, hr. Erling Olsen, nøjedes med blot et enkelt ord, nemlig „anbefaler“. Jeg ved ikke, om der deri skal ligge, at han nok mener, det er rigtigt at give denne bemyndigelse, men at han også meget vel ser de vanskeligheder, der ligger bagved, og som vi stadig må have for øje.

For vores vedkommende ligger det i hvert fald sådan, at selv om vi som sagt synes, det er rigtigt, at staten går ind i en lånoptagning med de fordele, det kan have, og den sikkerhed, det kan give os i vores valutastatus, så synes vi, det er overordentlig beklageligt, at vi år efter år skal øge denne gældsætning til udlandet. Der var en årrække, hvor vi kunne undskyldte os med, at vi skulle foretage en omlægning fra at være landbrugsland til at være et industrielt land. Den undskyldning synes jeg ikke vi kan bruge mere. Efterhånden er situationen ved at blive sådan, at vi må se virkelig at få styr på dette problem.

Vi kan heller ikke trøste os med, at valutabalancen i det sidste år har været noget bedre. Vi ved alle fra økonomisk teori, som for en gangs skyld viser sig at holde stik, at det var en følge af de dårlige konjunkturer, og at i samme øjeblik konjunkturerne vender, så stiger også vores vanskeligheder på valutaområdet.

[Grethe Philip.]

Jeg vil i høj grad bede regeringen være opmærksom på disse problemer og som sagt kun tage vores tilslutning som udtryk for, at vi mener, der skal være en bemyndigelse til låntagning, men ikke som udtryk for, at vi mener, at alt på dette felt er i sin skønneste orden.

Hagen Hagensen (KF):

Jeg kan vist egentlig begynde, hvor fru Grethe Philip slap, med at udtale, at vi naturligt bekymrede over, at vi nødvendigvis må låne og låne så meget, som vi gør det, i udlandet. Men omvendt kan vi vel føje til, at det faktisk er godt, at vort lille land alligevel har den kreditværdighed, at vi kan tage lån hjem, når vi har behov for dem.

Som forholdene er, kan jeg med den givne begrundelse tilsige, at vi vil gå ind for forslaget om den udvidede ramme, men som nævnt må vi se med nogen bekymring på, at en låneramme som denne stort set kun giver mulighed for at dække, hvad vi skal betale i afdrag og renter på allerede værende lån på årsbasis. Det siger lidt om, hvor langt vi er kommet ud, og det fortæller os også noget om, at vi bliver nødt til at se på, hvordan vi fremover kan klare os på anden måde. Derfor vil jeg også gerne sige, at der er grund til, at vi i udvalget kommer til at drøfte disse forhold lidt — også de forhold, som hr. Christophersen omtalte i forbindelse med betalingsbalancen.

Som nævnt går vi ind for, at denne rammebevilling gives regeringen.

Poul Dam (SF):

Uden jubel, men i erkendelse af en bitter nødvendighed kan også SF gå ind for dette forslag.

Honoré (KrF):

Også kristeligt folkeparti ser sig nødsaget til at være blandt de partier, der giver finansministeren den ønskede bemyndigelse. Samtidig vil jeg dog understrege, at det er et betænkelig højt underskud, og at vi alle må arbejde på at reducere dette underskud ved først og fremmest at forbedre vilkårene for dansk produktion. Dette var jo et af hovedformålene med septemberforliget.

Knud Jespersen (DKP):

Nu kan man naturligvis begynde at jamre over den økonomiske politik, der har været ført fra folketingets flertals side. Jeg synes bare, det er en meget dårlig anledning. Når man beder om at få den bemyndigelse, så kan vores svar være helt klart: det kan vi anbefale. Når man har bragt udviklingen dertil, hvor vi befinder os, så er det ikke alene rimeligt, men også en nødvendighed, og det er en klog handling i en tid som vores med inflation og krise at optage et sådant lån og give finansministeren denne bevilling. Det er ikke, fordi jeg ikke har lyst til at sige noget mere om regeringens økonomiske politik, langtfra rosende, men det får jeg nok fejlighed til at fælde en lanse over senere. Kort sagt, vi kan anbefale, for hver gang regeringen optræder fornuftigt — så sjældent det ellers sker — så kan man regne med vores bistand.

Wilhjelm (VS):

Jeg må sige, at VS er yderst kølig over for det her forslag. Vi bestrider ikke, at ønsket om at få denne bemyndigelse — det er jo ikke en bevilling, men en bemyndigelse — fremstår som en forholdsvis logisk konsekvens af de skiftende regeringers økonomiske politik og specielt deres krisepolitik og måske endnu mere specielt deres forventninger om resultaterne af denne krisepolitik. Derfor er det også rimeligt, som det stort set er kommet til udtryk her ved behandlingen, at det er de samme partier, der også kommer til at tegne sig for denne side af den økonomiske politik, som ligger i bemyndigelsen til finansministeren. Det er ikke — og det har aldrig været — vores økonomiske politik, der har været ført, heller ikke under krisen her; vi er uenig i den, og vi deler heller ikke forligspartiernes forventninger til resultaterne af den.

Lidt mere konkret: regeringen har en uudnyttet stående bemyndigelse til at optage lån på næsten 2½ mia kr., og de er jo ikke forsvundet ud i den blå luft, fordi der ligger en aftale med amerikanske banker om udnyttelse af de 1.800 mill. kr., dermed er de sådan set ikke brugt, så ligger de bare i valutakassen i stedet for som en bemyndigelse. Der er altså et vist spillerum stadig væk.

Behovet for en større bevægelsesfrihed,

[Wilhelm.]

som man siger, er ret stærkt begrundet i regeringens forventning om det betalingsunderskud på 5 mia kr. i 1976, som hr. Christopheresen nævnte. Den begrundelse bygger igen på en tillid til, at der kommer et opsving — jfr. den konjunkturoversigt, vi fik fra det økonomiske sekretariat i går. Det er et opsving, som for 1976's vedkommende i virkeligheden ikke er bygget på forventningen om et forbrugsopsving, ikke i nævneværdig grad. Der er stadig væk tale om et stærkt nedsat forbrug i forhold til, hvad man forventede, da man for et år siden lavede budgetoverslaget for 1976. Men der er forventning om en større investeringsgrad. Det er altså ikke i den traditionelle og populære forstand befolkningens forbrug, der forventes at gå over gevind i 1976, og som motiverer en sådan udenlandsk låntagning, det er derimod, som vi har set det før, begrundet i forventninger om investeringsgraden. Det kan vi så have forskellige forventninger om; vi deler ikke regeringens forventninger, det vil der blive lejlighed til at sige i finanslovdebatten, det skal jeg ikke komme ind på her.

Derimod synes jeg, der er grund til at konstatere, især i forbindelse med hr. Christophersens indlæg, at det er denne regering, der har mindsket betalingsunderskuddet. Det holdt sig jo højt, højt oppe, så at sige til den dag venstre-regeringen gik af. Det er denne socialdemokratiske regering og dens politik i foråret, en behård, krisedeflatorisk politik, der ikke satte beskæftigelsen i højsædet, men som i strid med alt, hvad man lovede og sagde, satte betalingsbalancen i højsædet. Det var denne regering, der førte til, som der står i konjunkturoversigten fra i går, at betalingsunderskuddet i 1975 faldt med 4 mia kr. i forhold til året før. At det så forventes at gå op til næste år — i vores øjne en helt urealistisk forventning om, at det vil gå 4 mia kr. op igen — skyldes altså ikke forbruget, det kan man se på forventningerne om momsindtægterne, det er snarere investeringsgraden, der ventes at blive årsag til dette opsving.

Vores kølighed over for lovforslaget skyldes i og for sig ikke panikken over en udlandsgæld. Jeg vil godt sige til dem, der er lidt paniske, hvad det angår, at i virkeligheden skal vi med den inflation, der løber,

faktisk forøge vores udlandsgæld med ca. 2 mia kr. om året bare for at holde status quo i forhold til inflationen. Og hvis vi ville holde status quo med hensyn til vores udlandsgæld i forhold til en eller anden realværdi — hvor reel den så er, det kan vi altid diskutere, det er jo dårlige tal, men de findes ikke bedre — nationalformue eller sådan noget, så skulle vi i virkeligheden løbende forøge vores udlandsgæld med ca. 4 mia kr. om året. Det er altså ikke så meget det, der bekymrer os, men det er som et element i hele den samlede økonomiske politik, som vi ikke har lod eller del i og ikke er enige i, at vi er kølige over for dette her.

Og så er det altså, som en anden har været inde på, en ting, som selvfølgelig ikke kan diskuteres helt uafhængig af, hvordan man i øvrigt laver sit krisemanagement, men det rejser det langt mere fundamentale problem, hvor rimeligt det er, at et forholdsvis rigt land som Danmark belaster de internationale lånemuligheder med milliardbeløb, når der er investeringsbehov i u-landene.

Finansministeren (Heinesen):

Jeg vil gerne takke ordførerne for socialdemokratiet, venstre, det radikale venstre, konservative, SF, kristeligt folkeparti og kommunisterne for en velvillig modtagelse af forslaget.

Enkelte ordførere beskæftigede sig med regeringens vurdering af betalingsbalanceunderskuddet i 1976, og jeg skal om det kun sige, at det svarer til, hvad vi skønnede omkring septemberforligets indgåelse ville blive resultatet. Jeg kan være ganske enig med de ordførere, der har gjort det synspunkt gældende, at det ikke vil være muligt over en længere årrække at have et betalingsbalanceunderskud af den størrelsesorden, som vi har haft det i nogle år, og af den størrelsesorden, som vi får det i 1976, hvor underskuddet jo har en ganske særlig baggrund i de aktivitets- og beskæftigelsesfremmende foranstaltninger, som vi vedtog i forbindelse med septemberforliget. Det er givet, at vi må have to mål for den økonomiske politik også over en forholdsvis kort årrække, nemlig både at genskabe beskæftigelsen og at nedbringe underskuddet på betalingsbalancens løbende poster. Der er ingen tvivl om regeringens holdning til den

[Finansministeren.]

sag, og jeg kan love, sådan som det blev efterlyst, at regeringen naturligtvis vil følge den valutariske udvikling opmærksomt.

Til hr. Wilhjelm skal jeg ikke i denne omgang sige meget andet, end at jeg ærlig talt havde meget svært ved at følge den økonomiske politiske linje, som forhåbentlig lå i hr. Wilhjelm's indlæg, men det kan vi måske vende tilbage til en anden gang. Kendsgerningerne omkring dette konkrete forslag er kort og godt, at der, hvis denne roll-over-kredit, som vi forhandler med 3 amerikanske banker, går igennem, vil være en rest, som jeg tror der står i bemærkningerne til lovforslaget, af bemyndigelse på 500 mill. kr. Går i øvrigt andre forhandlinger i orden, som føres i øjeblikket, vil der være en restbemyndigelse på 100 mill. kr., og det har vi anset for nødvendigt at få suppleret ved denne lejlighed.

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til finansudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til lov om lige løn til mænd og kvinder.

(Lovforslag nr. 80. Fremsat 14/11 75).

Lovforslaget sættes til forhandling.

Inge Fischer Møller (S):

Forslaget vedrørende lige løn til mænd og kvinder, som er til første behandling i dag, hilser socialdemokratiet med stor tilfredshed. Lovforslaget er endnu et led i bestræbelserne på at ligestille mænd og kvinder i det danske samfund.

Forslaget tager sigte på at gennemføre et EF-direktiv af 10. februar 1975 om lige løn til mænd og kvinder og hermed sikre en ret

til lige løn for dem, der ikke allerede nu kan håndhæve en sådan ret over for deres arbejdsgivere.

Her i landet har ligelønsprincippet længe været gældende. Det første område, der indførte lige løn, var den offentlige sektor; det skete allerede i 1921. I midten af 1960'erne gennemførte HK ligelønsprincippet, ligesom slagterierne og tobaksindustrien fulgte med. I 1973 gennemførtes lige løn for det område, der dækkes af LO og Dansk Arbejdsgiverforening.

Man må i det foreliggende lovforslag således skelne mellem de områder, der er dækket af kollektive overenskomster, og de områder, der ikke er dækket af kollektive overenskomster. De lønmodtagere, der er dækket af kollektive overenskomster, vil således ikke være omfattet af lovforslaget. Hovedprincippet er, at forslaget ikke må gribe ind i eller overlape det allerede eksisterende overenskomstmæssige system. Det fremgår også klart af lovens § 1, hvor der står, at enhver arbejdsgiver, som har ansat mænd og kvinder på samme arbejdsplads, skal yde dem lige løn for samme arbejde i medfør af denne lov, hvis arbejdsgiveren ikke i medfør af kollektiv overenskomst er forpligtet hertil over for de ansatte.

Det foreliggende lovforslag giver således de lønmodtagere, der ikke har ret til lige løn efter en kollektiv overenskomst, ret til lige løn, som kan håndhæves over for domstolene.

Her skal jeg indskyde, at i de situationer, hvor det drejer sig om områder, der er dækket af overenskomster, vil kravet stadig væk skulle behandles ad almindelig fagretlig vej.

For det andet giver det foreliggende lovforslag beskyttelse mod afskedigelse, idet en lønmodtager, der anlægger sag mod sin arbejdsgiver for at få lige løn, og som bliver afskediget på grund af sit krav, kan anlægge sag mod sin arbejdsgiver og kræve godtgørelse for urimelig afskedigelse.

Reglen om godtgørelse ved afskedigelse som følge af krav om lige løn gælder også for de områder, hvor en lønmodtager er dækket af kollektiv overenskomst, og hvor der alligevel ikke udbetales lige løn. Forslaget giver her den pågældende en ret til at kræve godtgørelse, og det skal understreges, at ligesom i de situationer, hvor beskyttelse mod